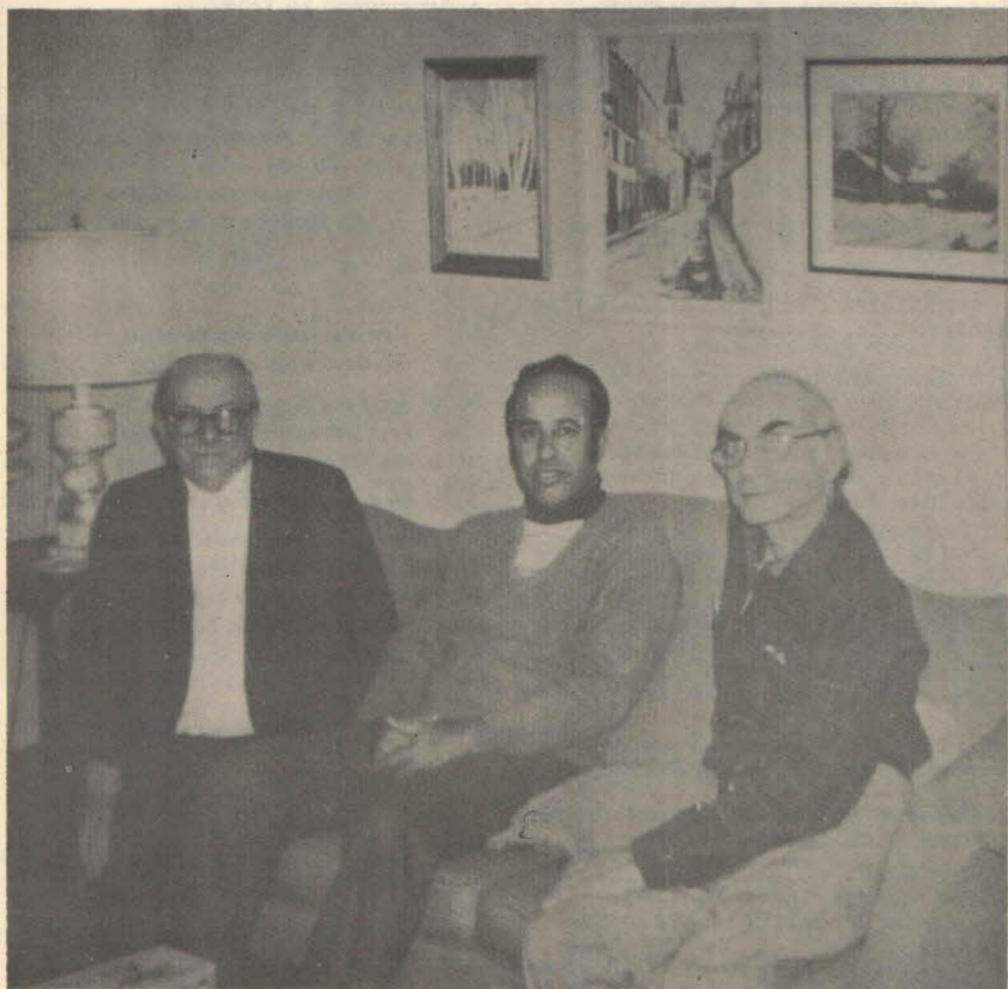

BRAZILA ESPERANTISTO

69 - a Jaro

Julio - Aŭgusto 1975

N.º 736 - 738

Maldekstre dekstren: S-roj Louis R. Pizer, Gilson V. B. Passos kaj Settimo V. Tamiso

T A G O D E E S P E R A N T O

La Ŝtatestro de São Paulo, D-ro Lauro Natel, publikigis la Leĝon n-ro 505, de 18-11-1974, kiu starigas la "Tagon de la Internacia Lingvo Esperanto", festotan ĉiujare en la 15-a de Decembro, naskiĝdato de D-ro L. L. Zamenhof.

Per tiu ĉi akto la Registaro de Ŝtato São Paulo rekonas la altan valoron de Esperanto kiel internacia interkomprenigilo.

Jen la teksto de la Leĝo:

Lei nº 505, de 18 de novembro de 1974

Institui o "Dia da Língua Internacional Esperanto".

O Governador do Estado de São Paulo:

Faço saber que a Assembléia Legislativa decreta e eu promulgo a seguinte lei:

Artigo 1º - É instituído o "Dia da Língua Internacional Esperanto", a ser comemorado, anualmente, em 15 de dezembro, data do aniversário natalício do médico e linguísta polonês Lázaro Luís Zamenhof, criador desse idioma.

Artigo 2º - Esta lei entrará em vigor na data de sua publicação.

Palácio dos Bandeirantes, 18 de novembro de 1974.

Laurô Natel
Pedro de Magalhães Padilha, Secretário de Cultura, Esportes e Turismo.
Publicada na Assessoria Técnico-Legislativa, aos 18 de novembro de 1974.
(Diário Oficial, pg. 2, 29-11-1974)

Julio-Agusto 1975

69-a Jaro

N-ro 736-738

Brazila Esperantisto
(" O Esperantista Brasileiro ")

Oficiala organo de Brazila Esperanto - Ligo, societo de publika utileco, laŭ registara dekreto n-ro 4.356, 26.10.1921.

Respondeca redaktoro: Luiz A. B. Martins

Redaktoroj: Jorge C. Oliveira, Joel Manso, Floriano Pessoa.

Administracio kaj Redakcio:
Praça da República, 54, 2.o
20.000 Rio de Janeiro - RJ, Brazilo

Senpaga por anoj de B.E.L.
Eksterlande: 15 respondkuponoj.

Quota anual de adesão à
Liga Brasileira de Esperanto

1975

Cr\$

M 1 além das vantagens de sócio
recebe o Brazila Esperantisto 50,00

M 2 recebe o mesmo que o M 1.
Paga uma quota mais alta para
auxiliar a B.E.L. e o movimento 100,00

Essas quotas correspondem ao ano civil.

Todas as importâncias devem ser remetidas, em cheque pagável no Rio de Janeiro, ou vale postal, em nome da Liga Brasileira de Esperanto: Praça da República, 54-2.º andar, 20.000 Rio de Janeiro, RJ.

Doações

Agradecemos a generosidade dos seguintes amigos:

Raimundo da Glória Caldeira, MG, Cr\$ 100,00
Antonio Lopes Cardoso, RJ, Cr\$ 10,00
Maria Rosa De Angelis, SP, Cr\$ 7,00

LA FORMOJ "ATA" KAJ "ITA"

en la zamenhofa uzado

Tiu ĉi artikolo aperis en "Lingva Kritiko" monata aldono al Heroldo de Esperanto, Februaro 1933, kaj ne troviĝas en la fama verko "La Zamenhofa Esperanto. Simpozio pri -ata/-ita", publikigita de Stafeto, en 1961.

Kun granda kaj aparta intereso mi legis la studojn de la kleraj samideanoj s-roj T. Jung kaj Prof. G. Waringhien pri la problemo „ata-ita“; ambaŭ provis starigi sistemojn por la uzado de tiuj finaĵoj. Zamenhof, kreinte la helpan lingvon, donis al ni neniun gramatikon, sed nur 16 simplajn regulojn; kompanse, li multe skribadis, ĉiam bazita sur la logikeco de la nova idiomo. Estas do tre kurioze konstati nian implikiĝon en tiu ĉapitro de nia gramatiko, tiel, ke ĝi nun aspektas kiel vera problemo.

Konstatinte la sisteman forigon de la formoj „estas ita“ kaj „estis ita“ en la frazoj esprimantaj agon pasintan, preteritan, kaj ilian anstataŭigon per la formo „estis ata“, mi de kelka tempo komencis relegi la klasikajn verkojn kaj kolekti ekzemplojn de Zamenhof kaj de s-ro K. Bein; kaj, ĉar jam nun okazas interesa diskutado, kiun volonte akceptas „Lingva Kritiko“, tial mi rapidas diri ankaŭ kelkajn vortojn.

La finaĵo ata por la preterito, por esprimi agon izolan kaj kompletan, ne trovas iel ajn pravigon. Ni prenu, ekzemple, la „Originalan Verkaron“ de Zamenhof: tie ni ne trovas, se mi bone memoras, eĉ unu „estis ata“ por la preterito, t. e. en la okazoj, en kiuj oni uzus, en la aktiva voĉo, la formon is, por esprimi agon unumomentan, finitan, kompletan. Ni trovas tuj en la antaŭparolo de „Fundamenta Krestomatio“:

„... ĉar multaj esperantaj libroj estas

verkitaj de personoj ...“

„Ĉiuj artikoloj en la Fundamenta Krestomatio estas aŭ skribitaj de mi mem, aŭ — se ili estas skribitaj de aliaj personoj — ili estas korektitaj de mi ...“

Zamenhof ne diris: estis verkataj, estis skribataj, nek estis korektataj.

En „Marta“:

Pĝ. 84 — „... la vizaĝo de la juna patrino estas desegnita de vi kun videbla sentemeco ...“

Pĝ. 149 — „... la fino de la manuskripto, ĝiaj lastaj paĝoj, estas tradukitaj bonege ...“

En la antaŭparolo de „La Batalo de l' Vivo“ diras Zamenhof:

„Ĉar la verko ne sole ne estas tradukita el la originalo, sed mi eĉ ne komparis ĝin kun la originalo ...“

Estas kurioza tiu peco de la manuskripto, presita faksimile: tie ni vidas klare, ke la majstro skribis antaŭe „estis“ kaj ĝin poste korektis: „estas“.

Tre intence mi citis ekzemplojn, kiuj esprimas ĝustedire agon: ĉar la formo „estas ita“ respondas ankaŭ al stato; ekzemple, samideano s-ro Jung diras (L. K. n-ro 5): „La pordo estas fermita“, t. e. la pordo troviĝas fermita, sed poste li diras „La pordo estis malfermata“ por esprimi agon (agon kompletan, finitan: „oni malfermis la pordon“), kaj tamen li diras, ja prave, ke

ata signitas **dauron**. Pro la signifo mem de **ata** kaj **ita**, mi ne povas kompreni, kial oni diru: „S-ro A. estis elektata prezidanto“ (= oni elektis s-ron A. prezidanto), au „Enirante en la arbaron, ni estis atakataj“. „Ata“, devenante de la estanta tempo (prezenco) as, esprimas agon nunan rilate al la tempo, en kiu ĝi okazas, agon ankoraŭ estantan, do nekompletan. „Ita“, devenante de is, preterito, signifas rezulton, agon kompletan, finitan.

„Estis ata“ do oni povas nur uzi en la jenaj okazoj:

a) Ago **samtempa** kun alia ago:

„... ĉi tie la infanoj ludadis... dum en la sinagogo estis legata la semajna partaĵo.“ („Rabeno de Baharaĥ“, pĝ. 9).

Ludado kaj legado estas samtempaj.

b) Ago **longedaura**:

„... la solaj aŭdeblaj sonoj estis la akra sonado de la grandegaj tondiloj, kiuj preskaŭ senĉese estis movataj de la spertaj manoj.“ („Marta“, pĝ. 126).

c) Ago **kutima**:

„La planoj estis farataj en unu sola loko...“ (Kabe, „La Faraono“ Vol. I, pĝ. 99).

Krom tiuj okazoj facile klasigeblaj, ni trovas „estis ata“ ĉie, kie temas pri ago estanta en momento pasinta, sed **nekompleta**.

„Palacoj kaj vilaĝaj dometoj estis vidataj tra belegaj arbaroj...“ (F. K. pĝ. 39).

T. e., ĉiu, kiu venus al tiu loko, povus vidi tion.

„Per sia naskiĝo... ŝi estis rigardata kaj sin mem rigardis kiel virinon kleran.“ („Marta“, pĝ. 131).

„Tie en unu bela mateno de autuno estis aŭdata muziko kaj sincera ridado...“ (B. de l' V., pĝ. 7).

Kaj tiel plu: mi povus prezenti multajn ekzemplojn; sed ĉiu el ili havas la saman karakteron.

Ni diras, ekzemple: „Mi ricevis mian diplomon“ (mi ankoraŭ vivas) kaj per la sama formo aktiva: „Zamenhof ricevis sian diplomon“ (li ne plu vivas). Sed: „Mi estas diplomita inĝeniero“ kaj „Zamenhof estis diplomita kuracisto“. Tiu ĉi lasta ekzem-

plo montras klare, ke la **ĉeso de la stato** postulas la tempon „estis“. Kaj tial diris Zamenhof:

„Estas tre grava fakto, ke 13 Registaroj estis oficiale reprezentitaj...“ („Originala Verkaro“, pĝ. 400).

Tio estis lia Ferma Parolado en Washington 1910.

„... tie ĉi estis akceptitaj jam multe da tre gravaj gastoj“. (Samloke, pĝ. 381).

„Mia patrino komence estis tre afliktita...“ („Marta“, pĝ. 113).

Aliaj konsideroj: Pri homoj mortintaj oni povas diri „estas“ nur en la frazo: „Li estas mortinta“, sed, ankoraŭ en tiu okazo, nur se ni esprimas staton, se ni rilatigas la sencon de la frazo al la nuna momento. Ekzemple, ni dirus: „Zamenhof estas mortinta jam de pli ol 15 jaroj“, ĉar ni volas paroli pri lia **nuna stato** kaj lia stato de mortinto daŭras: por ni, nun vivantaj, Zamenhof estas homo jam kaj por ĉiam mortinta. Pri lia naskiĝo, diplomiĝo, kc., ni povus diri nur „estis“, ekz.: „Zamenhof naskiĝis (= estis naskita) la 15an decembro 1859“. Komp. F. § 12. Nu, la naskiĝo de homo jam nun mortinta estas okazo pli ol pasinta, ĉar la ĝustedira perfekteco, t. e. la okazo plej proksima al ni, estas lia morto, kiu ĝis nun daŭras. Lia kondiĉo de homo naskita, diplomita, k. c. ĉesis pro lia morto: kaj tamen, mi insistas, ni diras: „Zamenhof naskiĝis, diplomatiĝis“, ktp., uzante la preteriton is.

Tiuj ekzemploj esprimas ankaŭ **staton** ne-daŭran, **okazan situacion** post ago plene finita. Memkompreneble oni ne povus diri, ekzemple en la frazo de O. V. pĝ. 381, „estas akceptitaj“, ĉar la stato ĉesis, nek „estis akceptataj“, ĉar temas pri ago finita: la elekto de „estis itaj“ estas do nediskutebla.

Precipe se oni fiksas iun momenton pasintan, se la frazo entenas „kiam“, „tiam“, ktp., oni povas klare kompreni, ke la formo de la helpverbo povas esti nur „estis“; kaj se la ago estas kompleta, ni devas uzi „ita“.

Ni trovas ĉe Zamenhof ankoraŭ „estis ita“ eĉ tiam, kiam la stato daŭras, ekzemple:

„Ili diras, ke la Lingva Komitato estas elektita, ne leĝe“!

„Ĝi estis elektita en kongreso, en kiu...“ (O. V. pĝ. 450).

Tiu L. K. ankoraŭ estis, daŭris; sed „estis elektita“, ĉar Zamenhof fiksis la okazon, kiam fariĝis la elekto.

Krom tiuj okazoj en kiuj la verbo „esti“ signifas „troviĝi“, ni trovas aliajn, en kiuj ĝi havas la sencon de verbo unuiganta la predikaton al la subjekto, kiel: „Mi estas Esperantisto“.

„Tiu ĉi palaco estis konstruita el hel-flava brilanta speco de ŝtono . . . “ (F. K., pĝ. 44).

„Snitchey kaj Craggs estis edzigitaj.“ (B. V., pĝ. 30).

T. e.: la palaco estis domo konstruita . . . : S. kaj C. estis homoj edzigitaj. Tiuj frazoj esprimas ankaŭ la pluskvamperfekton, sed la verbo „estis“ ne signifas „troviĝi“.

La uzon de la formo „estis ita“ por la preterito kelkaj samideanoj kontraŭdiras, ĉar ili trovas ĝin „nenatura“; sed, ni faru kelkajn konsiderojn. Kion signifas, ekzemple, „skribis“? Ni rigardu la agon jam plenumita, finita, plena. „Skribis“ (ago plena) signifas „igis skribita“; se mi skribis leteron, mi igis leteron skribita. En la pasiva voĉo ni diros, sekve: letero **igis** skribita. Se ni ekzamenos verbojn finantajn je „iĝi“, ni trovos tion saman (mi parolas pri ago kompleta), ekzemple „detru-iĝi“ = **igis** detruita = **estis** detruita. Tial ni diru: „En tiu batalo du aeroplanoj estis detruitaj = **igis** detruitaj = **detruigis**“, frazo respondanta al: „En tiu batalo oni detruis . . . = oni **igis** . . . detruitaj“. Ni vidu Zamenhofon:

„ . . . kiam la vespero fariĝis pli malluma, centoj da koloraj laternoj estis ekbruligitaj . . . “ (F. K., pĝ. 41).

„Lia ideo estis unufoje akceptita kaj tuj estis kunmetita telegramo . . . “ (Samloke, pĝ. 85).

„Ĉi tiu demando estis farita per tona ĝentila . . . “ (Marta, pĝ. 25).

„La kaleŝo estis antaŭ la pordo. La pakaĵo estis surmetita . . . “ (B. V. pĝ. 28).

„Antaŭ kvin jaroj, ĉe la Bulonja kongreso, estis prezentita projekto . . . “ (O. V., pĝ. 392).

„ . . . mi prezentas al mi, kiel malagrabla vi kredeble estis surprizita, kiam vi . . . trovis tiun demandon!“ (Saml. pĝ. 322).

En tiuj kaj similaj frazoj, „esti“ egalas „iĝi“, ne „troviĝi“ jam antaŭe: au, se oni volos, ĝi signifas „troviĝi de tiam“ au „ektroviĝi“.

Ni vidas tiel la kuriozan gradigadon de sencoj de la helpverbo: por unuigi la predikaton al la subjekto: „troviĝi jam antaŭe“, „troviĝi nedaŭre“, „ektroviĝi“. Ĉu tiu plureco de sencoj esprimata per unu sola formo estas nekonvena? Tute ne, ĉar, unue, la vortoj valoras nur en la frazo, kaj la senco de la frazo montros sen dubo la penson de tiu, kiu ĝin skribis; due, pri la dubo, ĉu ne temas pri „troviĝi jam antaŭe“, laŭ la ordinara interpreto, kiam oni trovas „estis ita“, tio ne malhelpas, ĉar tiaj adverbaj esprimoj, kiaj „jam antaŭe“, „ankoraŭ ne“ ktp. nepre aperas, implicite aŭ tutklare en tiuj okazoj.

*

Mi citis en la komenco formojn de preterito esprimatajn per „estas ita“; ankaŭ aliloke ni vidis tiun formon en aliaj frazoj. Ni povas nun paroli pli larĝe pri la diferenco inter „estas ita“ kaj „estis ita“.

Signifante „troviĝi“, la helpverbo „esti“ devas esti uzata por esprimi staton:

„ . . . tiu kapo, kiu estas iom klinita antaŭen . . . “ (Marta, pĝ. 85).

„Dagon . . . estas ruinigita“. (Kabe, op. cit., pĝ. 92).

Kun la senco de verbo unuiganta la predikaton al la subjekto, (kiel ni faris pri la formo „estis“), la uzado de „estas ita“ estas facile trovebla. La supran ekzemplon mem: „Dagon . . . estas ruinigita“ oni povas interpreti: „Dagon estas nun homo ruinigita“.

Ĝis tiu ĉi punkto la „problemo“ estas facila; sed, kiam oni deziras esprimi ĝustdire agon, tiam ni trovas plej ofte „estis ita“. Tamen, se ni bone ekzamenos, ni vidos, ke en tiuj frazoj oni esprimas ankaŭ agon, sed agon, kies momento de plenumado ne interesas nin. Tial diras Fruictier: „iam“, ne gravas „kiam“. Ni vidu ankoraŭ:

„Kio! la romano estas tiel facile forgesita!“ (B. V., pĝ. 42).

Se ne estus tiu „tiel facile“, ni povus diri: „La romano estas (= troviĝas) for-“

gesita", kaj neniŭ erarus kaj ne estus dubo. Ĉu tie Zamenhof povus diri: „La romano estis . . . forgesita"? (La formo „estis ata" estas ekster iu ajn konsidero.) Ne, ĉar ankoraŭ tie oni deziras esence esprimi **staton nunan**, staton, kiu ankoraŭ daŭras, devenintan de ago pasinta. Tiu estus, ni povus diri, la preterito **absoluta**. same kiel ni diras: „Mi legis": tiu pasinta ago, oni scias, rilatas al la **nuna** momento (nuna kun sia plej larĝa senco), al la momento, en kiu oni diras tiun frazon.

Se oni fiksas daton (eĉ lokajn cirkonstancojn!), oni deziras atentigi speciale al la ago en la ĝusta momento de la fariĝo: do, „estis"; se oni ne difinas la momenton, oni esprimas prefere **staton**, do „estas". Ni vidas, per tiuj ĉi konsideroj, ke por tiuj agoj finitaj ni ne povas uzi „estis ata", laŭ la moderna gusto.

Tiu ĉi estas nur supraj studado ĉar la problemoj estas iom pli delikata, kaj ni ne povas ĝin plene disvolvi en gazeta artikolo. Tio, kion ni devas fari, estas legi atente la klasikajn fidindajn verkojn kaj konsideri aparte kaj tre zorge ĉiun formon uzitan. Ekster tiu konduto ni dezirus trovi solvon por problemoj jam solvitaj kaj do ĝin rekte eldetru.

Ankoraŭ unu superrigardo:

Se ni diras: „La pordo estis malfermata (= oni malfermis la pordon) (L. K. n-ro 5), aŭ: „Tiam la ŝarĝoj estis demetataj" (n-ro 11), ni vidas implicate plenumadon de ago: ni nin transportas al tiu momento pasinta kaj vidas **plenumadon**, ne **rezultaton**. Ne tion ni deziras esprimi, kiam ni en la pasiva voĉo uzas la preteriton is.

Post la ekzemploj en „Lingva Kritiko" n-ro 5 diras s-ro Jung: „El la supre cititaj frazoj . . . " Nu, kial „citantaj"? Tiu partecipo estas ligita al la helpverbo tie ne aperinta, t. e. la tuta frazo estus: „El la frazoj, kiuj estas supre cititaj". Se li dirus la frazon tutan, konsente kun sia sistemo, li dirus: „El la frazoj, kiuj estis supre cititaj" (= kiujn mi supre citis), t. e., li devus diri: „El la supre cititaj frazoj . . . "

Alia konsidero: laŭ la simetrio inter la aktiva kaj la pasiva voĉo, oni certe ne dirus en la aktiva: „Tiam la portistoj estis demetantaj la ŝarĝojn". Ĉu oni ne vidas, ke en tiu frazo oni estis ĉeestanta la plenumadon de la laboro? Ĉu oni ne sentas, ke

mankas iu kompletigo, iu alia okazintaĵo, al kiu ni rilatigu la agon de la malŝarĝado, ekz.: „Dum la karavanestro salutis (estis salutanta) sian amikon . . . "?

„Ata" signifas ja „ion, kio okazas, en la sama momento, pri kiu oni parolas", sed, atentu bone: „okazas"; se ni transiros al tiu momento, ni vidos la okazantaĵon, sed ne la finitecon de la ago. Rakontante nun la okazintaĵon, ni ne ĉeestas ĝin, ni ĝin vidas jam finita. Se ni akceptas, ke **ita** signifas finitecon de la ago, mi opinias, ke nelogika estas la uzado de „estis ata" por la preterito (ago kompleta.)

„Ita" signifas antaŭtempecon; estas pli bone diri: antaŭtempecon oni esprimas per **ita**; t. e. tiu finaĵo estas uzebla ne nur por esprimi agojn finitajn, aŭ simplajn rezultatojn, kiel ankaŭ agojn, kies fariĝo okazis antaŭ la momento preparolata. Tiuj du okazoj ne estas egalaj.

Tial diris Zamenhof:

„ . . . mi estas tro maljuna por esti ankoraŭ konvertita . . . " (B. V. pĝ. 20).

„Ĉu vi volas esti forpelita?" (Saml. pĝ. 21).

„ . . . se vi estos venkita, oni diros . . . " (F. K. pĝ. 25).

„Kial al li estus permesite ekspluati por si . . . " (Marta, pĝ. 39.)

En tiuj frazoj ni vidas la **rezultaton**, la agon finitan. „Esti forpelita", ekzemple, ne signifas tie „esti jam antaŭe forpelita"; Zamenhof ne povus diri „esti forpelata", ĉar tiam li esprimus ĝustedire la plenumadon; li volis atentigi al la ago plena, al la **stato post** la ago, t. e. „Ĉu vi volas troviĝi (baldaŭ, ne jam antaŭe) forpelita, kiel homo forpelita, kiun oni forpelis?"

Saman rezonadon oni devas fari pri la formo „estis ita" nuntempe apartigita por la pluskvamperfekto. Se la pluskvamperfekton oni diras per „estis ita" (la sola formo uzebla), tio ne signifas, ke tiu formo estas ekskluziva je tiu tempo, same kiel la ceteraj formoj je **ita** ne signifas nur antaŭtempecon. Tial, multaj uzas la finaĵon „ata"; sed, ĉu en la aktiva voĉo ili dirus „anta" (precipe „estis anta")? Per tiu uz-

VIZITO DE BRAZILA ESPERANTISTO AL USONO

Kiel esperantisto ekde 1961, mi neniam havis sperton uzi la lingvon Esperanto kun samideanoj en fremda lando, ĝis antaŭ kelke da monatoj, kiam mi decidis fari viziton al Usono. Pro tio, mi skribis al kelkaj usonaj esperantistoj pri mia vojaĝplano. Mia surprizo komencis de tiam, kiam ili respondis al mi kaj eĉ invitis min resti ĉe iliaj domoj. Tiaman-

ado oni ne povas distingi la imperfekton de la **preterito**. Oni diros: „Kiam mi alvenis, la kunsido estis malfermata“, t. e. la prezidanto estis malfermanta ĝuste en tiu momento, vi ĉeestis la malfermon, vi aŭdis la parolon de la prezidanto; same kiel: „La kunsido estis malfermata je la oka horo“, t. e. la prezidanto malfermis ktp. Se oni do kondamnas la uzadon de la formo „estis ita“ por la preterito, ĉar ĝi apartenas ekskluzive al la pluskvamperfekto, oni logike ne povas akcepti la uzadon de „estis ata“ samtempe por la imperfekto kaj por la preterito. Se iu diras, ke „La pordo estis malfermata“ signifas „oni malfermis (tiam) la pordon“, iu alia samideano povus trovi, tre prave, kaj laŭ la logikeco de la simetrio, ke tiam oni estis malfermanta la pordon, kaj do ĝi ne estis ankoraŭ tute malfermita. Dirante tamen „estis malfermita (tiam)“, oni eĉ povas vidi la plenunadon de la ago; sed tiun plenumadon ni ne deziras aludi, ĝi nin ne interesas; cetere ni ne havas alian agon, al kiu ni rilatigu tiun malfermon (por esprimi **samtempecon de du agoj**). Tiel dirante, ni deziras esprimi **rezultat**on: kaj tiun ĉi oni povas esprimi nur per ita. Tial uzadis Zamenhof la formon „estis ita“, kaj ni dirus: „La kunsido estis malfermita je la oka“. Per tiu ĉi frazo ni ne volas diri, ke oni malfermis la kunsidon jam antaŭ la oka; ni devas ĝin interpreti jene, ekzemple; „La kunsido estis (ĝi jam forpasis) kunveno, kiun oni malfermis (= malfermita) je la oka.“ „Kiun oni malfermis“ ni ne povas egaligi al „malfermata“, ĉar tiu ĉi formo respondas al „kiun oni malfermas“ (nun au kutime en iu ajn tempo.)

iere, en la 5-a de Januaro de la kuranta jaro mi surterigis sur la internacian flughavenon de Miami, Florida, kaj tiam komencis mian vojaĝprogramon.

Per la aŭtobuslinio Greyhound mi iris al Washington, DC, kie, praktike, mi komencis mian itineron. Nia samideano Peter J. Benson afable iris al la busa stacidomo por atendi min. Nia rekontiĝo estis facila, ĉar ni ambaŭ kunportis niajn insignetojn. Verdire, li estis mia unua enkondukanto en la usonan landon, kaj instruis min, kiel agi en miaj entreprenoj, kaj ankoraŭ orientis min en mia vojo. Washington, kun ĝiaj imponaj monumentoj kaj belegajoj, estis montrita al mi dank' al la afableco de samideano Sergio Do-cal, kun kiu mi havis rapidan kontaktiĝon.

Harrisburg, Pennsylvania, estis la alia punkto de mia vojaĝo; ankoraŭfoje la kontaktiĝo kun la tiea Delegito, D-ro William P. Simpson, estis fruktodona. Tie mi havis plezuron ĉeesti la inaŭguron de kurso de Esperanto, kiun li komencis la 14-an.

New York, la impona kaj majesta urbo, ne nur impresis min sed ankau iom timigis min. Sendube, mi profitis mian restadon en tiu urbo kaj faris, interalie, vizitojn al muzeo, al Central Park, al famkonata China Town kaj al la grandega konstruaĵo, The Empire State Building, kies grandiozecon oni povas ĝuste taksi nur tiam, kiam oni supreniras ĝis la 102-a etaĝo. Mi nur bedaŭris, ke mi ne sukcesis partopreni la esperantitan kunvenon, ĉar la kontaktojn kun la tiea esperantisto, S-ro John Futran, mi nur faris en la sekvanta tago.

Post la plena homamasa New York mi rekte iris al la trankvila Newington, Connecticut, kiu estos

por mi memorinda, ĉar tie mi sukcesis plenumi mian songon: vidi neĝon. Kredeble, por tiuj, kiuj ĝin vidas jaron post jaro, ĝi ŝajnas ne alloga, sed por mi ĝi montrigis tre bela, kiel mantelo tre blanka ko vranta la naturon. Kun S-ro Stuart E. Kittredge, tien aktiva kaj gaja esperantisto, mi havis okazon marŝi sur la neĝo kaj provis konstrui neĝpupon. La ĵurnalo New Britain Herald, el Newington, sendis al la domo de S-ro Kittredge ĵurnaliston por fari intervjuo guste kiam oni faris kunveneton kun aliaj esperantistoj, S-ro Louis R. Pizer, el Kensington, kaj Settimo V. Tamiso el Hartford.

Koincide, S-ro Pizer estis la bopatro de samideano D-ro. Allan Boschen, el Pittsfield, Massachusetts, kiu ĝentile gastigis min ĉe li. Denove, mi tie "kontaktigis" kun neĝo kaj sur ĝi faris glitpromenadon per tobogano; tio estis afero tute nova por mi. Kun naŭjara Daniel Boschen, denaska esperantisto, mi longe ludis kaj konversaciis sen ia ajn kompreno - problemo, kio surprizigis min, ĉar mi neniam havis plezuron konatigi ankau kun infana samideano. Interalie, mi havis okazon viziti la Esperanto-klason de S-ro Boschen, en mezgrada lernejo, kies lernantoj montris grandan intereson por ellerni la lingvon, kiun ili jam kontentige uzadis, en mallongaj konversacioj. Tiukaze, ni kune kantis brazilajn popolajn muzikojn.

La lasta etapo de mia vojaĝo estis Dedroit, Michigan, kie, bedaŭrinde, mi ne sukcesis renkonti la tiean Delegiton, S-ro Henriko Baksink. Post 36-hora veturado per aŭtobuso de Detroit al Miami, mi jam preparis min por reveni al mia hejmolando, ne povinte viziti la esperantistojn de St. Petersburg, Florida, — kun kiuj mi antaŭe faris kontaktojn per letere — ĉar mia libertempo estis finiĝinta.

Tiel mi devas konfesi, ke mia sperto pri uzado de Esperanto en

fremda lando estis sensacia, fruktodona kaj sen problemoj koncerne la elparolmanieron. Kvankam mi neniam dubis pri tio, mi persone konstatis la afablecon de la esperantistoj, kies frateca spirito estas senduba. Ne nur la ligvonzon mi spertis ĉe la esperantistoj, sed mi multe lernis kun ĉiu el ili, ekzemple, pri la ampleksa aktiveco per la Lingvo Internacia, la laborkapableco kaj dediĉo al la idealo esperantista.

mi nur bedaŭris, ke mi ne havis plian sufiĉan tempon por viziti aliajn usonajn ŝtatojn kaj sekve kontaktigi kun la tieaj esperantistoj. Tamen mi konsideris tiun vojaĝon kiel antaŭpreparan, ĉar evidente mi faros aliajn, ĉiam kiam la tempo tion permesos al mi.

G. Villas Boa Passos

Liga

Brasileira de

Esperanto

Assembléia Geral Ordinária

No dia 5 de julho de 1975, na sede social, na Praça da República, 54, 2º andar, reuniu-se em sessão ordinária a Assembléia Geral da Liga Brasileira de Esperanto, sob a presidência do Sr. Luiz Alberto Brandão Martins, Presidente, e secretariada pelo Sr. Floriano Negreiros de Vasconcelos Pessoa, Primeiro Secretário.

Verificada a presença de número regulamentar de associados, representantes de instituições filiadas e de membros do Conselho Consultivo, o Presidente abriu a sessão e o Secretário leu a ata da sessão anterior, aprovada por todos.

Eleição de um membro do Conselho Consultivo — A Diretoria propôs o nome da associada senhora Heliana Lúcia da Cruz Correa para substituir o Dr. Erlindo Salzano, no Conselho Consultivo da

Liga. Respondendo a pergunta do Sr. Sylla Chaves, o Presidente da Liga esclareceu tratar-se de mudança de rotina, sugerida tendo em vista a atual dificuldade de o Dr. Salzano comparecer às assembleias da Liga. Na oportunidade, o Presidente destacou e agradeceu os serviços prestados pelo Dr. Erlindo Salzano, no desempenho de suas funções, e pôs em votação o nome do candidato. A Assembleia aprovou por unanimidade a indicação de D. Heliana Lúcia da Cruz Corrêa para o Conselho Consultivo. Uma vez mais a Diretoria da Liga enfatizou a necessidade de que os membros dos Conselhos Fiscal e Consultivo compareçam às sessões, para efetivo controle e assessoramento à direção da Liga, embora se compreendam as dificuldades de transporte dos sócios que moram longe do Rio de Janeiro.

Homenagem a esperantistas falecidos — Os presentes prestaram homenagem à memória dos esperantistas Deoclécio Lima Verde, Benedito Jordão de Souza e Leonidas da Silva, permanecendo em silêncio por um minuto.

Quota de adesão para 1976 — O Presidente abordou o problema da fixação da quota de adesão para o ano de 1976, demonstrando que, no período de 1972 a 1975, o valor da quota da Liga aumentou de apenas 75%, enquanto o salário mínimo teve acréscimo de 98,21%, ficando evidente a desatualização do valor da quota. À vista desses dados, e tomando em consideração os números previstos para a inflação, a Assembleia fixou o valor de Cr\$ 50,00 para a categoria M-1, para o próximo ano. Para a categoria M-2, dos sócios que desejam prestar maior ajuda financeira à Liga, foi sugerido e aceito o valor de Cr\$ 100,00. Ao ensejo o Sr. Sylla Chaves sugeriu fossem concedidas certas vantagens aos associados de categoria M-2, a título de estímulo, citando como exemplo o fornecimento de informações especiais, de convites para reuniões especiais e promoções do gênero. A ideia foi a-

provada e o Sr. Sylla Chaves, a pedido da Diretoria, tomou o encargo de apresentar um plano mais detalhado de benefícios para os sócios M-2.

Assuntos Gerais — Passando aos gerais, o Presidente pediu que cada membro tomasse a palavra livremente, tendo o Sr. Sylla Chaves proposto que os representantes de Clubes falassem das respectivas atividades. O representante do Clube Esperantista de Juiz de Fora, Sr. Kleber Halfeld, que comparecia pela primeira vez, apresentou saudações dos esperantistas daquela cidade, declarando estarem todos prontos a colaborar com a Liga Brasileira de Esperanto. O Dr. Joaquim do Couto, do Niterói Esperanto-Klubo, informou estarem normais as atividades em Niterói. D. Heliana, do São Paulo Esperanto-Asocio, informou da ocorrência de vários cursos e da publicação regular de uma coluna sobre Esperanto no "Diário Popular", da capital paulista. Relatou, ainda, estar em plena atividade a organização da juventude esperantista de São Paulo. O representante da Bahia, Sr. José Saraiva Matos, referiu-se aos cursos de níveis elementar e médio (daŭriga), mantidos pela Associação Bahiana de Esperanto, onde no mais, não há novidades. O Sr. Carlos Melo, do Ceará, disse continuarem as atividades esperantistas na Universidade do Ceará, que mantém cursos nos três níveis: elementar, superior e magistral, sob a direção de Paulo do Amorim Cardoso, e com a colaboração de muitos jovens. O Presidente da Liga agradeceu as informações e reiterou o pedido de que todos os representantes de clubes e conselheiros procurem comparecer às Assembleias da Liga, para que as decisões tomadas efetivamente representem o pensamento de todos os membros filiados. O Presidente lembrou que, no futuro, a direção da Liga poderá estar confiada a esses associados, convidando portanto que estejam todos a par dos problemas da associação. De resto, a Diretoria da Liga es-

tranhou a falta de adesão de alguns Conselheiros ao quadro de sócios da Liga, bem como o fato de que alguns Conselheiros e Clubes nem mesmo responderam aos insistentes convites da Liga para comparecimento à reuniões e para a regular adesão. Além das cartas enviadas, a Liga anunciou com antecedência esta Assembléia pelo órgão oficial, "Brazila Esperantisto". O Secretário Geral, Jorge Campos de Oliveira, explicou que, em tese, a Liga deveria ter de preferência associações filiadas, que inscreveriam seus membros na Liga, em vez de simples membros isolados. Isso resultaria em que as associações passariam a ter maior influência nos destinos da Liga, visto ser o direito de voto proporcional ao número de membros inscritos. Por outro lado, a adesão em grupo facilitaria levantamentos estatísticos sobre a distribuição geográfica dos membros e permitiria fornecer informações a esse respeito aos associados. A situação atual da Liga, nesse ponto, não é boa, porque os clubes, a despeito de manterem atividades e um número razoável de membros, não os inscrevem na Liga. Disso resulta, para a Liga nacional, uma imagem desfavorável no exterior e no público não esperantista. Concluindo sua exposição, o Secretário Geral ressaltou os resultados que, a despeito de tudo, a Liga vem apresentando: a publicação atualizada e regular do "Brazila Esperantisto", tradicional revista que vem de 1907, e na qual tem sido publicados artigos de valor, como por exemplo, sobre Fonética (Carlos Domingues), sobre a fusão dos Estados da Guanabara e do Rio de Janeiro — material de interesse para o intercâmbio com esperantistas estrangeiros — e fez apelo para que os clubes promovam a adesão de seus sócios à Liga e divulguem entre esses sócios os benefícios dessa adesão. Em seguida, o Sr. Sylla Chaves informou sobre a próxima realização de um Seminário esperantista em Valença, e indagou se a Liga pretendia enviar representante. O Presidente su-

Brazila Filmo

en Esperanto

En sia numero de la 16-a de Aprilo de la kuranta jaro la ĉiusemajna revuo "Fatos e Fotos" informis, ke la fama brazila filmreĝisoro Lima Barreto preparas longdaŭran filmon aperontan ne nur en la portugala lingvo sed ankaŭ en Esperanto pro la multnombra publika scipovanta tiun lingvon en la tuta mondo.

La filmo baziĝas sur la romano "Inocência" de Vicgrafo Taunay. Lima Barreto estas reĝisoro de la filmo "O Cangaceiro" (La interlandarabisto), kiu antaŭ 22 jaroj havis tre grandan internacian sukceson, kaj antaŭ 10 jaroj prezentis la filmon "A Primeira Missa" (La Unua Meso).

(JCO)

Anonceto

* Por ekspozicio pri la Internacia Lingvo ĉe la Vroclava Porpasta Seminario kaj por la Ekumena Esperanto-Biblioteko sendu donaco ĉiuspecajn esperantaĵojn kaj dia-pozitivojn pri sankta arto al la adreso: Sac. Ladislao Kloc, pl. Grunwaldziki 3, PL 50-377 Wrocław Pollando.

* Desiras korespondi kun brazilaj esperantistoj:

- Katalina Steer, 7601 Pécs, P. F. 48, Hungarujo;

- Stanisława Biesiada, P.O. Box nr 44, PL 42-201 Częstochwa, Pollando.

geriu que o próprio Sr. Sylla Chaves comparecesse como observador. Não havendo outros assuntos a tratar, o Presidente convidou a todos para a próxima Assembléia, a realizar-se na última semana de janeiro de 1976, e deu por encerrada a sessão.

Brazila Kroniko

Bahia

Salvador - Associação Bahiana de Esperanto sendis al ni la raporton pri la jaro 1974. Jen kelkaj eroj:

Nova Estraro - Prez.: Isao Noguti; Vicprez.: Edson Guimarães Pedra; Unus Sekr.: Ademar Carneiro Vilela; Dua Sekr.: José Siquara da Rocha; Unua Kas.: José Adson de Almeida; Dua Kas.: Maximino Bugarin; Bibl.: Godofredo de Araujo Goes.

Kursoj - En 1974 la Asocio faris grandajn ŝanĝojn en la strukturo de la Esperanto-kursoj per enkonduko de aŭdovida sistemo. Tiu ĉe oni aĉetis du aparatojn por projekcii diapozitivojn. En la fino de la jaro, la kontentiga rezultato de la kursoj pravigis la novan metodon.

Kursgvidantoj - En 1974 gvidis kursojn jenaj samideanoj: Sérgio Borges Bastos, Isao Noguti, José Siquara da Rocha, Ademar Carneiro Vilela, Thiers Ribeiro Chagas, José Saraiva de Matos, Pedro Ferreira de Brito, Arlindo José da Silva Borges, Iracema Knoedt, Adail Ubirajara Sobral.

Lernantoj - Dank' al intensa informado pere de ĵurnaloj, radiostacioj, afiŝoj, k.t.p. ĉeestis la kursojn ĉirkaŭ 170 lernantoj.

Socia aktiveco - En la pasinta jaro, la Asocio kontaktigis kun multaj esperantistoj el diversaj brazilaj ŝtatoj. Oni organizis ankaŭ ekskursojn al turismaj lokoj en la urbo. La 14-an de Decembro granda nombro da lokaj esperantistoj ĉeestis vespermanĝon honore al Zamenhof.

Espírito Santo

Vitória - En Januaro de la kurenta jaro, nia diligenta membro S-ro Gilson Villas Boas Passos vizitis Usonon, kie li kontaktigis kun lokaj esperantistoj. En la urbo Newington, Connecticut, Gilson Passos estis intervjuita de ĵurnalisto de la grava ĵurnalo New Britain Herald.

Vidu la artikolon "Vizito de Brazila Esperantisto al Usono".

Minas Gerais

Lavras - Nia samideano S-ro Luiz Teixeira da Silva regule aperigas en la ĵurnalo "Tribuna de Lavras" informojn pri Esperanto.

En la 6-a, 7-a kaj 8-a de Marto lasta Framasona Loĝio prezentis Esperanto-ekspozicion. Ĝin organizis S-ro Luiz T. da Silva.

São Paulo

Caçapava - En la kadro de la festoj pro la Centjaro de la urbo Caçapava Maj. Gilberto Silva Velho prezentis Esperanto-Ekspozicion, en la Klubo Jequitibá, en la 30-a de Marto, je la 20-a Ĉeestis gravaj lokaj aŭtoritatuloj.

- El Majoro G. A. Silva Velho ni ricevus eltondaĵojn el diversaj ĵurnaloj el Caçapava kaj São Paulo kun informoj aŭ artikoloj verkitaj de A. G. Silva Velho, Elvira Fontes kaj Gilberto F. Bartolomeu.

Taubaté - En Chácara (bieneto) Esperanto de Kap. Juvenal Tavares da Silva, esperantistoj el la urboj São Paulo, Caçapava, Pindamonhangaba kaj Taubaté kunvenis en la 13-a de Oktobro 1974. La Kun-

Filiitaj Institucioj

Kiel B.E. faris antaŭ kelke da jaroj, ni denove publikigas liston de niaj filiitaj institucioj. Al ĝi ni aldonas informojn utilajn al esperantistoj vizitantaj aliajn urbojn. La informoj estas: nomo de la institucio, adreso, prezidanto, sekretario, membroj filiitaj al B.E.L., kunveno.

Ni petas de la filiitaj institucioj, ke nepre sendu al ni informojn por tiu ĉi rubriko respondante la demandilon de longe senditan.

1. Esperantista Societo de Porto Alegre, Rua dos Andradas, 1137 conj. 1704, 90.000 Porto Alegre, RS.

Prez.: D-ro Ernani Dias Correia
Sokr.: S-ro Ary Zamora
Membroj filiitaj al B.E.L.: 3
Kunvenoj: ĉiuvendre, je la 5-a

2. Associação Bahiana de Esperanto, Rua Sete de Setembro, 28, 40.000 Salvador, BA

Prez.: D-ro Isao Noguti
Sek.: S-ro Ademar Vilela
Membroj filiitaj al B.E.L.: 10
Kunvenoj: la unuan ĵaŭdon de ĉiu monato, je la 8-a vespere.

venon organizis Associação Paulista de Esperanto, kies nuna Prezidanto estas S-rino Elvira Pontes

Rio Grande do Sul

Porto Alegre - En la 25-a de Aprilo lasta, estis elektita jena nova estraro de Esperantista Societo de Porto Alegre: Prez.: D-ro Ernani Dias Correia; Vicprez.: D-ro Modesto Belmonte de Abreu; Unua Sek.: S-ro Ary Zamora; Dua Sek.: Zeluy Seleme; Kas.: S-rino Itamira Gomide; Bib.: D-ro Alcides Cardia. Gratulon.

3. Volta Redonda Esperanto-Kluba, Rua 19-B, nº 259, 27.180 Volta Redonda, RJ

Prez.: D-ro Alberto Flores
Membroj filiitaj al B.E.L.: 2
Kunvenoj: eventuale.

4. Esperanto-Societo de Minas Gerais, Rua Rio de Janeiro, 462 sala 1202, 30.000 Belo Horizonte, MG.

Prez.: D-ro Carlos Rezende
Sek.: D-ro Jayme Zatar Filho.
Membroj filiitaj al B.E.L.: 9
Kunvenoj: sabate, je la 5-a posttagmeze.

5. Associação Pernambucana de Esperanto, Rua Siqueira Campos, 278 sala 905, 50.000 Recife, PE.

Prez.: S-ro Amaro Pinangé Soares
Sek.: S-rino Leonilda de Lima Sobreira
Membroj filiitaj al B.E.L.: 2
Kunvenoj: la unuan sabaton de ĉiu monato, je la 7-a vespere.

6. Associação Paulista de Esperanto, Av. Senador Queirós, 279, conj. 50/58, São Paulo, SP.

Prez.: S-rino Elvira Fontes
Sek.: Elisabete Marcello
Membroj filiitaj al B.E.L.: 5
Kunvenoj: la unuan kaj la trian merkredon de ĉiu monato, je 7,30 vespere.

* Latinamerika Kroniko

Venezuelo

Caracas - Jen la nova Estraro de Venezuela Esperanto-Asocio: Prez.: Prof. Octavio de Diego; Vicprez.: Prof. Floreal Gabaldá; Sekr.: Prof. J. E. Bachrich; Kas. S-ro Manuel Nebra Val.

- En Setembro de la pasinta jaro, en la sidejo de Venezuela Esperanto-Asocio, S-ro Lino Moulines faris interesan prelegon pri la historio de Esperanto en Venezuelo.

AUMENTAR — 1. *Plimultigi* sian scion; *plivastigi* siajn konojn; la entrepreno *pligrandigis*; *altigi*, *plialtigi* la prezojn; *kreskigi* la tension; *plimultigi* la nombron; *pliigi* la sekrecion; la sekrecio *pliiĝis*. 2. *Plilongigi*, *plilargigi* la ĉambron; *alkonstrui* plian ĉambron al sia domo.

AUMENTO — 1. *Plivastigo* de la konoj; *plimultigo* de la scio; *pligrandigo* de la entrepreno; *altigo*, *plialtigo* de la prezoj; *plimultigo* de la nombro, de la gazetaro; *pliigo* de la kvanto; *salajra plialtigo*. 2. *Plilongigo*, *plilargigo*, *plialtigo* de ĉambro; *doma alkonstruaĵo*. 3. Per *grandiga* vitro.

AURA — Senti la *aŭron* de epilepsio, histerio.

AURÉLIA — *Aŭrelia* (Zoo. "aurelia").

AURÉOLA — 1. *Aŭreolo* de sanktulo. 2. La *aŭreolo* de la sukceso.

AUREOLAR — Bondaĵ haroj *aŭreolis* ŝian kapon.

AURÍCULA — 1. *Aŭriklo* de la koro, de la orelo. 2. *Aŭrikulo* (Zoo, "primula auricula"); *mara limako* (Zoo. "auriculus").

AURICULAR — *Orela* konko, *aŭriklo*.

AURÍFERO — *Orodona*, *orohava* regiono.

AURIFLAMA — *Oriflamo* (standardo).

AURIVERDE — *Orflava-verda* flago.

AURORA — 1. La *aŭroro*, *matenigo*; la *matenruĝo*. 2. Ĉe la *aŭroro* de la vivo; la *aŭroro* de novaj tempoj. 3. La *Nordlumo* (Meteor.) kaj la *Sudlumo*.

AURORAR — *Aŭroras* nova epoko.

AUSCULTADOR — *Aŭskultilo* (stetoskopo); *aŭskultilo* de telefono.

AUSCULTAR — 1. *Aŭskulti* la opinion de aliaj. 2. *Brustaŭskulti* malsanulon; *aŭskultumi* la pulmojn.

AUSÊNCIA — 1. Dum mia *foresto*; via *foresto* ne estis rimarkita; pro *neĉeesto* de la prezidanto. 2. Kun kompleta *spiritforesto*.

AUSENTAR — *Foresti* el la postenejo; *foresti* dum du tagoj; *foresti* du tagojn; *neĉeesti* pro malsano.

AUSPÍCIO — 1. Sub *aŭspicio* de la registaro; 2. Okazi sub favora *aŭspicio*; bona *aŭspicio* por la estonto.

AUSPICIOSO — *Bonaŭgura*, *bonaŭspicia* signo por la entrepreno.

AUSTERO — 1. *Rigidmiena* sinjoro. 2. *Aŭstera*, *severmora*, *morrigida* viro.

AUSTRAL — La *aŭstrala* oceano.

AUSTRALIANO — 1. La *aŭstralia* popolo. *Aŭstraliano* (log. Aŭstralio).

AUSTRIACO — 1. La *aŭstria* popolo. 2. *Aŭstriano* (log. Aŭstrio).

AUTARCIA — *Aŭtarcio* (limigo al konsumado de produktoj de la lando).

AUTARQUIA — *Aŭtarkio* (politika sendependeco) de la ŝtato.

AUTÁRQUICO — *Aŭtarkia* regno.

AUTENTICIDADE — 1. *Aŭtentikeco* de la dokumento. 2. *Malfalseco* de ies animo, sinteno.

AUTÉNTICO — 1. *Aŭtentika* dokumento. 2. *Malfalsa* animo, sinteno.

AUTISMO — Suferi de *aŭtismo* (Fil.).

AUTO — 1. *Aktoj* de proceso; havi pri-rigardon al *akvoj*; preni la *aktaron*. 2. *Protokolo* pri ce-fara aresto. 3. *Aŭtomobilo*, *aŭto* (mallongigo); veturi per *aŭte*.

AUTOBIOGRAFIA — *Aŭtobiografio*; la *membio*grafio de la aŭtoro.

AUTOCLAVAR — *Aŭtoklavi* tolajon, ladmanĝaĵojn.

AUTOCLAVE — 1. *Aŭtoklavo* (laboratorio). 2. *Aŭtoklavo* (sterilizilo).

AUTOCRACIA — *Aŭtokratio* (sistemo de regado).

AUTOCRATA — 1. *Aŭtokratia* reĝimo. 2. La *aŭtokrato* (absoluta regnestro).

AUTOCRÍTICA — Fari *memkritikon*.

AUTÓCTONE — 1. *Aŭtoktono*, *indĝeno* de la lando. 2. *Pralonganto*.

AUTO-DA-FE — Kondamni al *aŭtodafeo*; mortigi per *aŭtodafeo*.

AUTO-DETERMINAÇÃO — Respekti la *memdecidon*, *memelekton* de la popoloj; la *memstareco*, *memarbitro*, *aŭtonomio* de la regnoj.

AUTODIDATA — *Aŭtodidakto*, *memlerninto*, *meminstruĵo*; *aŭtodidakta*, *memlerninta* muzikisto; *memfarita* artisto.

AUTODIDATISMO — La *memlernado* de *matematiko*; la *memklerigado*.

AUTODIRIGIDO — *Memstiranta* raketo.

AUTODOMÍNIO — Reakiri la *sinregadon*, *memregadon*.

AUTÓDROMO — *Aŭtodromo* (aŭtokurejo).

AUTO-ESCOLA — En *stirlernejo*.

AUTO-ESTRADA — *Aŭtoŝoseo*, *aŭtovojo*, *aŭtostrado*.

AUTO-EXCITAÇÃO — *Memekscito* de magneto.

AUTÓGENO — Per *aŭtogeno* veldado.

AUTOGIRO — Flugi per *aŭtogiro*, *rotorplano*.

AUTOGOVERNADO — Memreganta mehanismo.

AUTOGRAFAFAR — Aŭtografi dokumen-ton.

AUTOGRAFIA — Presi aŭtografiaĵon (meĥanike reproduktita skribaĵo) de Zamenhof.

AŬTÓGRAFO — Kolekto de aŭtografoj (propramanaj skribaĵoj), memskribaĵoj de Zamenhof.

AUTOGUIADO — Memstiranta raketo.

AUTO-INDUÇÃO — 1. Memindukto (Ele.) de bobeno. 2. Memindukteco de cirkvito.

AUTO-INFLAMÁVEL — Membrulanta materialo.

AUTOMÁTICO — 1. Aŭtomata funkciado; funkcii aŭtomate. 2. Aŭtomata ripetado de leciono, gesto. 3. Memserva restoracio; memservejo, kafeterio. 4. Gramofonaŭtomato; disdona aŭtomato por cigaredoj, dolĉaĵoj.

AUTOMATIZAÇÃO — 1. Aŭtomatigo de la laboro. 2. Aŭtomacio (aŭtomata kunordigo) en fabriko.

AUTOMATIZAR — Aŭtomatigi la laboron, funkciadon.

AŬTÓMATO — La aŭtomato, kiu ŝakludas; memnova aparato.

AUTOMOBILISMO — Aŭtomobilismo.

AUTOMABILISTA — Aŭtomobilisto, aŭtisto.

AUTOMOTRIZ — Aŭtotrajno.

AUTOMÓVEL — 1. Aŭtomobilo, aŭto (mallongigo); kuraŭtomobilo; veturi per aŭtomobilo, peraŭte; veturigi, direkti sian aŭtomobilon.

AUTONOMIA — 1. Aŭtonomeco, memstareco, memregado de regno; garantii la memstarecon de la tri povoj; politika, ekonomia aŭtonomeco (nedependeco); 2. Aŭtonomio (neinfluebleco) de la artoj; fluga aŭtonomio (distanca, tempa) de aviadilo.

AUTONOMISTA — Aŭtonomisto (partiano de sendependeco).

AŬTÓNOMO — Aŭtonoma, memstara regno. 2. Memstara publika servo. 3. Aŭtonomia (sen influa) vivo de nia lingvo.

AUTÓPSIA — Fari aŭtopsion, mortesploron de kadavro.

AUTOR — 1. Aŭtoro de la verko; granda verkisto. 2. La aŭtoro de la krimo.

AUTORAL — Rezervi la aŭtorajn rajtojn, la kopirajton; akiri la tradukrajton.

AUTO-RETRATO — Fari sian memportreton.

AUTORIA — Rajtoj de aŭtoreco; citi la aŭtorecon de frazo.

AUTORIDADE — 1. Havi aŭtoritatecon por decidi; morala aŭtoritateco; aŭtoritateco, kompetenteco pri fiziko; aŭtoritatulo, kompetentulo pri fiziko. 2. Aŭtoritato de policano; havi aŭtoritaton super la aliaj; policaĵ aŭtoritatuloj, oficuloj.

AUTORITÁRIO — 1. Trudema karaktero; ordonema, mastrema, aŭtoritatema persono. 2. Kun ordona tono, rigardo; per ordona vorto; tio sonas ordona; fari aŭtoritatan decidon.

AUTORIZAÇÃO — 1. Havi ies permeson fari ion. 2. Rajtigilo por eniri; sendi rajtigon al iu fari ion.

AUTORIZADO — 1. Permesita uzado. 2. Rajtigita reprezentanto. 3. Aŭtoritata opinio; laŭ aŭtoritata fonto.

AUTORIZAR — 1. Permesi la uzadon. 2. Rajtigi iun voĉdoni en ies nomo; rajtigi iun fari ion.

AUTO-SUFICIENTE — Memsufiĉa regiono.

AUTO-SUGESTÃO — 1. Fari ion per memsugestiado, sinsugestiado.

AUTOVIA — Aŭtovojo, aŭtoŝoseo.

AUTUAR — 1. Skribi la akton pri io. 2. Procesi iun pro nepago de impostoj. 3. Protokoli ies areston.

AUXILIAR — 1. Helpi iun, al iu; helpi al iu la tradukon, por la traduko. 2. Mia helpanto (kiu helpas); dungi helpiston (profesia); helpa sekretario.

AUXÍLIO — Peti, doni, rifuzi helpon al iu; kuri helpe al iu; per helpo de la vortaro.

AVAL — Doni sian avalon al promesambio; surmeti sian avalon alambio.

AVALANCHE — 1. Lavango ruliĝis, rulfalis de la monto. 2. Ekestis lavango da indigno, plendoj.

AVALIAÇÃO — 1. Taksado de vendota domo; taksado de valoro, merito, nombro. 2. Fari la ekspertizon (oficiala takasado) de bieno.

AVALIADOR — 1. Oficiala ekspertizisto. 2. Asekura, rajtigita taksisto; taksisto de juveloj. 3. Taksanto devas ĉion konsideri.

AVALIAR — 1. Taksi ies meriton; taksi iun laŭ liaj meritoj. 2. Taksi je mil la nombron da pereintoj; pritaksi la damaĝojn. 3. Ekspertizi (oficiale) vendvaloron de bieno.

AVALIZAR — *Avali* promeskambion.

AVANÇAR — 1. *Avanci* (Mil.) sur mon-ton, kontraŭ malamiko; la bataliono *marŝis*, *iris antaŭen*, *antaŭeniĝis ĝis* la monto; *kuraĝe alpaŝi*, *antaŭenpaŝi* al defianto; *antaŭeniri*, *antaŭveturi* spite al danĝero. 2. La inundo *moviĝas antaŭen*. 3. La avanulo *antaŭenkuris* (Spo.), *antaŭeniris* kun la pilko.

AVANÇO — 1. Haltigi *avancon* de la malamiko; *antaŭeniĝo*, *antaŭeniro* de la trupo; *antaŭenmarŝo* de la bataliono. 2. *Antaŭenmoviĝo* de la inundo; per *antaŭeniĝo* de peono. 3. *Sparkfruigo* de motoro; pro troa *sparkfrueco*.

AVANTE — *Antaŭen*, kamaradoj!

AVARENTO — *Avara* pri mono, je laŭdoj; li *avaras* al tiaj rekompenco; *avarulo*, *troŝparemulo*.

AVAREZA — *Avareco* pri mono; *avareco* estas malvirto; *avare* disdoni ion.

AVARIA — 1. La ŝipo ricevis *averion*. 2. La aŭtomobilo ricevis *damaĝojn*, *difektojn*; la *difektoj* estis negravaj.

AVIARIO — 1. *Averiinta* ŝipo. 2. *Difektita* maŝino; *damaĝita* aŭtomobilo.

AVARIAR — 1. La ŝipo grave *averiis*. 2. Vi *difektis* mian horloĝon; la kolizio multe *damaĝis* la aŭtomobilon.

AVATAR — *Avatara* (Rel.).

AVE — 1. *Birdo*; *marbirdo*; *naĝbirdo*; *rabobirdo*; *stilzbirdo*; *vadbirdo*; *kurbirdo*; *bredi kortobirdojn*. 2. *Manĝi birdaĵon*. 3. *Saluton*, Cezaro!

AVEIA — *Aveno* (Bot. "avena"); kaĉo el *aveno*, *avenkaĉo*; *avenflokoj*.

AVELĀ — *Avelo* (frukto de avelujo, "corylus avellana").

AVE-MARIA — *Preĝi la Anĝelan Saluton*; *Saluton, Maria*.

AVENCA — *Adianto* (Bot. "adiantum").

AVENIDA — Loĝi ĉe *avenuo*; promeni sur *avenuo*.

AVENTAL — 1. Surmeti *antaŭtukon*. 2. *Kitelo* de kuracisto, dentisto.

AVENTURA — 1. Travivi, serĉi *aventuron*; rakonti siajn *aventurojn*, *traviĵojn*.

AVENTUREIRO — 1. Vivo de *aventurulo*; *aventurema* karaktero; *riskema* generalo. 2. *Aventuristo* (senprofesiulo).

AVENTURINA — *Aventurino* (Min.).

AVERBAR — *Alnoti* (al dokumento).

AVERIGUAR — 1. *Esplori* aferon. 2. La juĝisto *enketos*, *enkete esploras* la fakton.

AVERMELHADO — *Ruĝeta* vizaĝo; *ruĝeca* koloro.

AVERMELHAR — *Varmego* *ruĝiĝis* la feron.

AVERSÃO — Havi *malinklinon* al io.

AVESSO — 1. *Reverso*, *interna flanko* de ŝtofo, vesto; *reversi* la mantelon. 3. Esti *malinklina* plenumi tiajn taskojn; *malinklina* al oficialaj ceremonioj.

AVESTRUZ — *Struto* (Zoo. "struthio").

AVIAÇÃO — 1. La *aviado*, *aerveturado*. 2. *Brazila aerforto*, *aerarmeo*, *aviadarmeo*, *flugarmeo*. 3. *Komerca aviadilaro*; *aerentrepreno*, *aviadilrentrepreno*.

AVIADOR — *Lerta aviadisto*; *dungita aviadilisto*.

AVIAMENTO — 1. *Mercero* (necesaĵoj) por kudrado, trikado. 2. *Furnituro* (akcesoraĵoj) por vestoj, ĉapeloj.

AVIÃO — *Piloti aviadilon*; trafi, mis-trafi la *aviadilon* al Rio; *aviadila* akcidento; *peraviadila* vojaĝo; sendi leteron *aerpoŝte*.

AVIAR — *Plenumi* la kuracistan *recepton*.

AVIÁRIO — *Birdobredejo*; *kokinbred-ejo*.

AVICULARIDEOS — *Avikulariedoj*, *birdaraneoj*.

AVICULTURA — *Birdobredado*, *kokinbredado*.

AVIDEZ — *Satigi* sian *avidon* je, al mono, gloro, plezuroj.

ÁVIDO — Esti *avida* je, al mono, gloro, plezuroj.

AVISAR — 1. *Avizi* iun, ke...; *avizi* iun pri io; *sciigi* iun pri okazintaĵo. 2. *Antaŭsciigi* pri okazontaĵo. 3. *Averti* iun pri danĝero, grava eraro; *averti* iun, ke li estos punita, se...

AVISO — 1. *Avizo* pri kunveno; ĝis plua *avizo*; sendi *avizleteron*; *avizo* al navigistoj. 2. *Maldungi*, *eldomigi* sen *antaŭavizo*. 3. *Grava atentigo*; afiŝi *avertilon* pri danĝero; *averto*, ke estas malpermesite; tio estu *averto* por vi, ke...; fari gestan *averton*. 4. *Admono*, ke oni estingu la lumojn. 5. *Avizo* (ŝipo).

AVISTAR — 1. *Ekvidi* la venanton; nur tiam mi *ekvidis* lin. 2. *Intervidiĝi* kun amiko. 3. *Ĝisvidi* ĝis la horizonto.

AVITAMINOSE — *Suferi* de *avitaminonozo*, *servitaminonozo*.

AVÓ — 1. La *avo*. 2. *Prapatro* de la modernaj kuracistoj; portretoj de siaj *prapatroj*.

AVOADO — *Ventkapa* junulo.

AVOCETA — *Avoceto* (Zoo. "recurvirostra avoceta").
 AVOLUMAR — La ventro *dikiĝis*; la ideo, malpaco *plivastigis*; la neĝbulo *plivolumeniĝis*; la rivero *ŝvelis* pro la pluvado; lia *riĉeco* pligrandiĝis.
 AVULSO — 1. *Aparta* numero de la revuo. 2. *Loza* (ne enpakita) kargo; vendi varojn *senpake, nepakite*; transporti ŝutvarojn (sen pakumo).
 AXILA — Sub la *akseloj* (Ana.), *subbrako*.
 AXIOMA — Matematika *aksiomo*.
 AXIOMETRO — *Aksiometro* (Nav.).
 ĀXIS — *Aksiso* (Ana.).
 AXÔNIO — *Aksono* (Ana.).
 AXŬNGIA — *Aksungo* (Far.).
 AZADO — En la *taŭga* momento.
 AZAGAIA — Trafi per *jetlanko*.
 AZALEA — *Azaleo* (Bot. "azalea").
 AZAMBUJA — *Oleastro* (arbedo).
 AZAR — 1. *Kia maloportunaĵo!* 2. *Kia malbonŝanco!* esti *malbonŝanca*; estas *malbonŝanco* rompi spegulon; batali kontraŭ *malbonŝanco*. 3. Trafi *misaventuron*. 4. Hazarde riski sian monon; *hazardludo, hazarda kartludo*.
 AZARENTO — 1. *Malbonaŭgura* birdo. 2. *Malbonŝanculo* rompas la fingron, purigante la nazon; *malbonŝanca* kartludisto.
 AZARA — *Azaro* (Bot. "asarum").
 AZAROLEIRO — *Azarolo* (Bot. "craetagus azarolus").
 AZEDA — *Okzalo* (Bot. "rumex acetosa").
 AZEDAR — La lakto *acidigis*; tio *acidigos* la lakton.
 AZEDAS — *Okzalo* (Bot. "rumex acetosa").
 AZEDO — 1. *Acida* kiel citrono, vinagro. 2. Kun *acida, vinagra* humoro; respondi per *acida* tono; li estas *akraparola*.
 AZEITE — Spici per olivoleo, arakidoleo.
 AZEITONA — *Olivo* (frukto de olivarbo, "olea europea").
 AZEVIA — *Limando* (fiŝo).
 AZEVICHE — 1. *Gagato* (lignito). 2. *Gagate* nigra hararo; *gagatnigraj* okuloj; *gagatkolora* ŝtono.
 AZEVINHO — *Ilekso* (Bot. *ilex aquifolium*).
 AZIA — Suferi de *pirozo* (bruleca doloro en ezofago); stomaka *acidaĵo*.
 AZIAGO — *Malbonaŭgura* tago, birdo.
 AZILADO — *Azilano; maljunulejano; malriĉulejano; frenezulejano*.

AZILO — 1. *Azilo* por kadukuloj, malriculoj, frenezuloj; *maljunulejo, malriculejo; frenezulejo*. 2. *Peti azilon* ĉe ambasadorejo.
 AZIMO — *Maco* (juda pano).
 AZIMUTE — Laŭ *azimuto* de 95 gradoj; difini, mezuri *trakangulon* de aviadilo.
 AZINHAVRADO — *Verdigra* bronzaĵo.
 AZINHAVRE — *Verdigro* (kupra oksido); *verdigra* koloro,odoro.
 AZÓICO — En la *azoiko* (Geol.).
 AZOTADO — *Azotaj* sterkoj.
 AZOTEMIA — *Azotemia* (Med.).
 AZÓTICO — *Nitra* acido; *azota* sterko.
 AZOTO — *Azoto* (Kem.).
 AZOTÚRIA — *Azoturio* (Med.).
 AZOUGUE — La knabo estas vera *hidrargo*.
 AZTECA — La *azteka* popolo; la *aztekoj*.
 AZUL — 1. *Blua* kiel kobalto; prusa, marista *bluo*; ciela *bluo*. 2. *Lazura* kiel la cielo; *lazuraj* okuloj. 3. *Blua* (nobela) sango; *blua* (korafekcia) malsano.
 AZULADO — *Bluetaj* akvoj de la lago.
 AZULAR — *Bluigi* per anilino.
 AZULEJO — 1. *Kahelo* el fajenco; ceramika *kahelo*. 2. *Azuleño* (emajlita, ornamita kahelo).

B

BABA — 1. Eligi *salivon, salivaĵon; bavo* (de bestoj). 2. *Babao* (Kui.).
 BABÁ — 1. *Vartistino*. 2. *Babao* (Kui.).
 BABADO — 1. *Falbalo* de jupo. 2. *Ruŝo* (plisita strio el tulo, punto ĉe vestloro).
 BABADOURO — Surmeti *salivtukon* al bebo; submentona *tuketo*.
 BABAR — *Salivumi*; bavi abunde.
 BABEL — La Turo *Babela*; la Turo de *Babelo*.
 BABILÓNICO — La *babilona* popolo.
 BABILÓNIO — *Babilonano* (loĝ. Babilono).
 BABÉLICO — La *babela* konfuzo.
 BABIRRUÇA — *Babiruso* (Zoo. "sus byrussa").
 BABOSA — *Aloo* (Bot. "aloe"); *aloo* oleo.
 BABUCHE — Surmeti *babuŝojn* (pantoflo sen kalkanumo nek postajo).
 BACALHAU — 1. *Gado* (sekigita, nesalumita moruo, "gadu"). 2. *Laberdano* (salumita, pakita moruo). 3. *Merlango* (Zoo. "gadus merlangus"). 4. *Merluco* (Zoo. "gadus merluccius"). 5. *Moruo* (Zoo. "gadus morrhua"). 6. *Moruo* laŭ